

પાઠ પાઠ 2

અભયની વર્ષગાંઠ

અભય કી સાલગિરહ

સવિતા: આવતીકાલે અભયની વર્ષગાંઠ છે.
આવતીકાલે અભયની વર્ષગાંઠ છે।

કાંતિ: કાલે કઈ તારીખ છે?
કાલે કઈ તારીખ છે?

સવિતા: શું એટલું પણ યાદ નથી ? સાંભળો,
હું કહું છું. કાલે તો બાર તારીખ છે.
અભયની વર્ષગાંઠ છે.
શું એટલું પણ યાદ નથી? સાંભળો, હું કહું
છું। કાલે તો બાર તારીખ છે। અભયની
વર્ષગાંઠ છે।

કાંતિ: બરાબર છે. તેને શું જોઈએ, તું તેને
પૂછીલે.
બરાબર છે। તેને શું જોઈએ, તું તેને પૂછ।

સવિતા: સારું, હું તેને પૂછું છું. અભય ઓ
અભય.
સારું। હું તેને પૂછું છું। અભય, ઓ અભય।

અભય: શું છે બા.
શું છે બા ?

સવિતા: અહીં આવ, કાલે તારી વર્ષગાંઠ છે
ને? તારે શું જોઈએ? બાપુજી પૂછે છે.
અહીં આવ, કાલે તારી વર્ષગાંઠ છે ને?
તારે શું જોઈએ? બાપુજી પૂછે છે।

અભય: બા મને ઊંધિયું ગમે છે. તેની સાથે
પૂરી અને મીઠાઈ તો જોઈએ જ.
બા મને ઊંધિયું ગમે છે। તેની સાથે પૂરી
અને મીઠાઈ તો જોઈએ જ।

સવિતા: સારું, આજે આપણે શાક બજારમાં
જઈએ છીએ અને ઊંધિયા માટેનું શાક
લાવીએ છીએ.

સવિતા: કલ અભય કી સાલગિરહ હૈ।

કાંતિ: કલ કૌન સી તારીખ હૈ ?

સવિતા: કયા इतना भी याद नहीं ? सुनिए मैं
बताती हूँ। कल तो बारह तारीख है।
अभय की सालगिरह है।

કાંતિ: ઠીક હૈ। ઉસે કયા યાહિયે, તુમ ઉસસે
પૂછો।

સવિતા: અચ્છા। મૈ ઉસસે પૂછતી હૂં। અભય, ઓ
અભય।

અભય: કયા હૈ માँ ?

સવિતા: યહાँ આઓ, કલ તેરી સાલગિરહ હૈ
ન? તુઝે કયા યાહિયે? પિતાજી પૂછતે હૈં।

અભય: માँ, મુઝે ઁંધિયા પસંદ હૈ। ઉસ કે સાથ
પૂઝી ઓર મિઠાઈ તો યાહિયે હી।

સવિતા: અચ્છા। આજ હમ सब्जीमंडी में चलते
हैं और ऊँधिये के लिए सब्जी लाते हैं।

सारुं आजे आपणे शाक बजारमां जइए
छीए अने ऊधिया माटेनुं शाक लावीए
छीए।

कांति : ચાલ, તૈયાર થઈ જા.

चाल, तैयार थई जा.

सविता : હું તૈયાર છું. ચલો, જઈએ.

हूँ तैयार छूँ। चलो, जईए।

कांति : શું-શું શાક જોઈએ?

शुं-शुं शाक जीइए?

सविता : પાપડી, રીંગણ, બટાકા, શક્કરીયા,
રતાળુ, વટાણા, ડુંગળી, ટામેટાં જોઈએ.
અને તેની સાથે લીલાં મરચાં, કોથમીર,
આદુ અને મીઠો લીંમડો તો ખરો જ.

(બજારમાં)

पापडी, रींगण, बटाका, शक्करीया,
रताळु, वटाणा डुंगळी अने टामेटां जोइए
अने तेनी साथे लीलां मरचां, कोथमीर,
आदु अने मीठो लींमडो तो खरो ज।

(बजार में)

कांति : તુલસીભાઈ લો આ યાદી અને તે
મુજબ વસ્તુઓ આપો.

तुलसीभाई, लो आ यादी अने ते मुजब
वस्तुओ आपो।

सविता : શાકનો ભાવ પણ કહો.

शाकनो भाव पण कहो।

तुलसी : જુઓ બહેન, બટાકા ચાર રૂપિયે
કીલો, રીંગણ બે રૂપિયે, પાપડી પાંચ
રૂપિયે, ડુંગળી ત્રણ રૂપિયે, શક્કરીયા અને
રતાળુ છ રૂપિયે, વટાણા સોળ રૂપિયે
કીલો અને ટામેટાં છ રૂપિયે કીલો છે.

जुओ बहेन, बटाका चार रुपिये कीलो
रागण बे रुपिये, पापडी पांच रुपिये, डुंगळी
त्रण रुपिये, शक्करीया अने रताळु छ
रुपिये, वटाणा सोळ रुपिये कीलो अने
टामेटां छ रुपिये कीलो छे।

कांति: चलो, तैयार हो जाओ।

सविता: मैं तैयार हूँ। चलो, चलें!

कांति: क्या-क्या सब्जी चाहिए?

सविता: सेम, बैंगन, आलू, शकरकंद, रताळू,
मटर, प्याज और टामाटर चाहिए और
उस के साथ हरीमिर्च, हराधनिया,
अदरक और कड़ीपत्ता तो चाहिए ही।

(बजार में)

कांति: तुलसीभाई, लीजिए यह सूची और इस
के अनुसार चीजें दीजिए।

सविता: सब्जी का भाव भी बताइए।

तुलसी: देखिए बहनजी, आलू चार रुपए
किलो, बैंगन दो रुपए, सेम पाँच रुपए,
प्याज तीन रुपए, शकरकंद और रताळू
छह रुपए, मटर सोलह रुपए किलो और
टमाटर छह रुपए किलो हैं।

સવિતા : બાપરે વટાણા કેમ આટલા મોંઘા
બાપ રે ! વટાણા કેમ આટલા મોંઘા ?

તુલસી : બહેન સસ્તું શું છે
બહેન સસ્તું શું છે ?

કાંતિ : અમારે વટાણા નથી જોઈતા.
તુલસીભાઈ બાકીનું શાક આપો. સવિતા,
હવે બીજું શું જોઈએ ?
સવિતા, વટાણા નથી જોઈતાં। તુલસીભાઈ,
બાકીનું શાક આપો। સવિતા, હવે બીજું શું
જોડે ?

સવિતા : લીલાં મરચાં, કોથમીર, આદુ, મીઠો
લીમડો અને ઝીણી સેવ જોઈએ.
લીલાં મરચાં, કોથમીર, આદુ, મીઠો
લીમડો અને ઝીણી સેવ જોડે।

તુલસી : બહેન, મેથીની ભાજી ના જોઈએ?
બેહન, મેથીની ભાજી ના જોડે?

સવિતા : જોઈએ છે. એક જૂડી આપો. એક
જૂડીનો શો ભાવ?
જોડે છે। એક જૂડી આપો। એક જૂડીનો
શો ભાવ?

તુલસી : એક રૂપિયો.
એક રૂપિયો।

કાંતિ : હવે આપણે મીઠાઈની દુકાનમાં જઈએ.
હવે આપણે મીઠાઈની દુકાનમાં જઈએ.

સવિતા: હા, હા જઈએ. અભયની પસંદની
મીઠાઈઓ ખરીદીએ.
હા, હા જઈએ। અભયની પસંદની મીઠાઈઓ
ખરીદીએ।

સવિતા: બાપ રે। મટર ક્યોં ઇતને મહેંગે ?

તુલસી: બહનજી, સસ્તા ક્યા હૈ?

કાંતિ: હમ કી, મટર નહીં ચાહિએ। તુલસીભાઈ,
બાકી કી સબ્જી ડીજિએ। સવિતા, અબ
ઔર ક્યા ચાહિએ?

સવિતા: હરીમિર્ચ, હરાધનિયા, અદરક,
કઢીપત્તા ઔર બારીક સેવ ચાહિએ।

તુલસી: બહનજી। મેથી કી સબ્જી નહીં ચાહિએ?

સવિતા: ચાહિએ। એક ગઢ્ડી ડીજિએ। એક ગઢ્ડી
કા ક્યા ભાવ?

તુલસી: એક રૂપયા।

કાંતિ: અબ, હમ મિઠાઈ કી દુકાન મેં જાઈએ।

સવિતા: હાँ, હાँ ચલેં। અભય કી પસંદ કી
મિઠાઈયાँ ખરીદેં।

શબ્દાર્થ

ગુજરાતી શબ્દ	દેવનાગરી	હિંદી અર્થ
આવતીકાલે	આવતીકાલે	કલ (આનેવાલા)
વર્ષગાંઠ	વર્ષગાંઠ	સાલગિરહ
કાલે	કાલે	કલ
તારીખ	તારીખ	તિથિ/તારીખ
એટલું	એટલું	ઇતના

सांभलो	सांभळो	सुनिए
बार/बारमी	बार/बारमी	बारह/बारहवी
मार्च	मार्च	मार्च (महिना)
बराबर	बराबर	ठीक
तेने	तेने	उसे
जोईअे	जोइए	चाहिए
पूछ	पूछ	पूछ (पूछना)
तारी	तारी	तेरी
तने	तने	तुझे
उधियुं	उँधियुं	मिश्रित सब्जियों से बना व्यंजन
गमे छे	गमे छे	पसंद है
पूरी	पूरी	पूड़ी
भरी ज	खरी ज	चाहिए ही
आपणे	आपणे	हम
शाक	शाक	सब्जी
बजार	बजार	बाजार
लावीअे	लावीए	लाएँ
चाल	चाल	चलो
थईजा	थईजा	हो जाओ
पापडी	पापडी	सेम
रींगणा	रींगणा	बैंगन
बटाका	बटाका	आलू
शक्करीया	शक्करीया	शकरकंद
रताणु	रताळु	रतालू
वटाणा	वटाणा	मटर
दुंगणी	दुंगणी	प्याज
टामेटां	टामेटां	टमाटर
कोथमीर	कोथमीर	हराधनिया
आदु	आदु	अदरक
मीठो लीमडो	मीठो लीमडो	कड़ीपत्ता
यादी	यादी	सूची
मुजब	मुजब	अनुसार
चार	चार	चार
बे	बे	दो
पांच	पाँच	पाँच

छ	छ	छह
सोण	सोळ	सोलह
रुपियो	रुपियो	रुपया
केम	केम	क्यों
आटलां	आटलां	इतने
मोंघा	मोंघा	महँगे
ना	ना	नहीं
भीजुं	बीजुं	दूसरा, और
जीशी	झीणी	बारीक
सेव	सेव	सेव (बेसनकी)
मेथीनी भाज	मेथीनी भाजी	मेथी की सब्जी
अेक	अेक	एक
जूडी	जूडी	गडडी

अभ्यास

I नीचे दिए गए वाक्यों का अभ्यास कीजिए।

1.
 - 1) आवतीकाले अभयनी वर्षगांठ छे.
आवतीकाले अभयनी वर्षगांठ छे।
 - 2) आजे बार तारीख छे.
आजे बार तारीख छे।
 - 3) काले कई तारीख छे ?
काले कई तारीख छे ?

2.
 - 1) आजे बार तारीख छे ने ?
आजे बार तारीख छे ने ?
 - 2) काले सवितानी वर्षगांठ छे ने ?
काले सवितानी वर्षगांठ छे ने ?
 - 3) रमाकांत घरमां छे ने ?
रमाकांत घरमां छे ने ?

3.
 - 1) लो आ यादी.
लो आ यादी।
 - 2) वस्तुओ आपो.
वस्तुओ आपो।

- 3) એક જૂડી આપો.
एक जूड़ी आपो।
- 4) શાકનો ભાવ પણ કહો.
शाकनो भाव पण कहो।
- 5) તું તેને પૂછ.
तुं तेने पूछ।
- 6) તને શું જોઈએ?
तने शुं जोईए?

4.

- (1) 1) મને પૂરી જોઈએ. - મને પૂરી જોઈએ।
2) મને ચોપડી જોઈએ. - મને चोपडी जोईए।
- (2) 1) મને પૂરી જોઈએ છે. - મને પૂરી જોઈએ છે।
2) મને ચોપડી જોઈએ છે. - મને चोपडी जोईए છે।
- (3) 1) મારે કોથમીર જોઈએ જ. - મારે कोथमीर जोईए ज।
2) મને ચા સાથે નાસ્તો જોઈએ જ. - મને चा साथे नास्तो जोईए ज।

5.

- (1) 1) ચાલો, બજાર જઈએ. - चालो, बजार जईए।
2) આજે આપણે બજાર જઈએ. - आजे आपणे बजार जईए।
- (2) 1) સેવ અને મીઠાઈ લાવીએ. - सेव अने मीठाई लावीए।
2) બજારથી શાક લાવીએ. - बजारथी शाक लावीए।

6.

- 1) આ દાદાજી નથી. - आ दादाजी नहीं।
2) શું એટલું પણ યાદ નથી ? - शुं एटलुं पण याद नहीं?
3) વટાણા નથી જોઈતા. - बटाणा नहीं जोइता।
4) મીઠો લીમડો નથી જોઈતો. - मीठो लीमडो नहीं जोईतो।

II उदाहरण के अनुसार कोष्ठक में दिए गए शब्दों का प्रयोग कर वाक्य पूरे कीजिए।

उदाहरण: तारे जोईએ ? (शुं)
तारे जोइए ? (शुं)
तारे शुं जोईએ ?
तारे शुं जोइए ?

- 1) મને ગમે છે. (ઊંધિયું)
मने गमे છે। (ऊँधियुं)

- 2) उँधियुं गभे छे. (अभयने)
ऊँधियुं गमे छे। (अभयने)
- 3) शुं जोईअे? (शाक)
शुं जोइए? (शाक)

III वाक्यों में रेखांकित शब्दों के स्थान पर दिए गए प्रत्येक शब्द का प्रयोग कर अलग-अलग वाक्य बनाइए।

1. उदा: मने गभे छे.
मने गमे छे।
तने
तने
तेने
तेने
अभयने
अभयने
तेओने
तेओने
2. उदा: मने भीटाई जोईअे.
मने मीटाई जोइए।
(पुरी, भेथी, शाक, बटाका, रींगण)
(पूरी, मेथी, शाक, बटाका, रींगण)
3. उदा: अमे जईअे.
अमे जईए।
(बेसीअे, आवीअे, पूछीअे, करीअे, आपीअे)
(बेसीए, आवीए, पूछीए, करीए, आवीए)

IV कोष्ठक में दिए गए शब्दों के उपयुक्त रूपों का प्रयोग कर नीचे दिए गए वाक्य पूरे कीजिए।

- 1) अभयनी वर्षगांठ छे. (आवतीकाल)
अभयनी वर्षगांठ छे। (आवतीकाल)
- 2) आपणे शाक लावीअे. (आज)
आपणे शाक लावीए। (आज)
- 3) तारी वर्षगांठ छे ने ? (काल)
तारी वर्षगांठ छे ने ? (काल)

V उदाहरण के अनुसार दिए गए शब्दों का प्रयोग कर वाक्य बनाइए।

उदाहरण: હું, પૂછ, છું.
 હું, પૂછ, છું।
 હું પૂછું છું.
 હું પૂછું છું।

- 1) અમે, પૂછ, છીએ.
 અમે, પૂછ, છીએ।
- 2) તું, પૂછ, છે.
 તું, પૂછ, છે।
- 3) તે, પૂછ, છે.
 તે, પૂછ, છે।
- 4) તમે, પૂછ, છો.
 તમે, પૂછ, છો।
- 5) તેઓ, પૂછ, છે.
 તેઓ, પૂછ, છે।

उदाहरण: હું કરું છું.
 હું કરું છું।

 અમે કરીએ છીએ.
 અમે કરીએ છીએ।

- 1) હું જાઉં છું.
 હું જાઉં છું।
- 2) હું બેસું છું.
 હું બેસું છું।
- 3) હું જાઉં છું.
 હું જાઉં છું।
- 4) હું લાઉં છું.
 હું લાઉં છું।
- 5) હું આવું છું.
 હું આવું છું।

VII उदाहरण के अनुसार 'अने' (अने) का प्रयोग कर नीचे दिए गए वाक्य पूरे कीजिए।

उदाहरण:

मने मीठाई जोईअे.

मने मीठाई जोईए।

..... पूरी

.....पूरी.....

मने मीठाई अने पूरी जोईअे.

मने मीठाई अने पूरी जोईए।

1) मने शाक गमे छे.

मने शाक गमे छे।

..... सेव

.....सेव.....

2) मने या गमे छे.

मने चा गमे छे।

..... नास्तो

..... नास्तो

3) मने उँधियुं गमे छे.

मने ऊँधियुं गमे छे।

..... जलेबी

..... जलेबी

4) मने रींगणा गमे छे.

मने रींगणा गमे छे।

..... बटाका

..... बटाका

VII 'क' और 'ख' विभाग के वाक्यांशों का सही मिलान कर वाक्य बनाइए।

(क)

(ख)

1) तमे	वस्तुओ आपो.
तमे	वस्तुओ आपो।
2) तेने शुं जोईअे?	तमे पूछो.
तेने शुं जाईए ?	तमे पूछो।
3) यादी मुजब	तैयार थईजा.
यादी मुजब	तैयार थईजा।
4) बाकीनुं	तेने पूछो
बाकीनुं	तेने पूछो।

- 5) ચાલ શાક આપો
ચાલ શાક આપો।

VIII ઉદાહરણ કે અનુસાર દિે ગણ વાક્યો કે નિષેધવાચક રૂપ બનાડુે।

ઉદાહરણ: વટાણા જોઈએ છે.
વટાણા જોડુે છે।
વટાણા ના જોઈએ.
વટાણા ના જોડુે।

- 1) મેથી જોઈએ છે.
મેથી જોડુે છે।
- 2) સેવ જોઈએ છે.
સેવ જોડુે છે।
- 3) પૂરી જોઈએ છે.
પૂરી જોડુે છે।
- 4) શાક જોઈએ છે.
શાક જોડુે છે।

IX કોષ્ટક મેં દિે ગણ શબ્દ કે સાથ 'નો' (નો), 'ની' (ની), 'નું' (નું) પરસર્ગ ટીક પ્રકાર સે જોડુેક વાક્ય પૂરે કીજિે।

ઉદાહરણ: આવતીકાલે _____ વર્ષગાંઠ છે. (અભય)
આવતીકાલે _____ વર્ષગાંઠ છે। (અભય)
આવતીકાલે અભયની વર્ષગાંઠ છે.
આવતીકાલે અભયની વર્ષગાંઠ છે।

- 1) બજારમાં જઈએ અને _____ શાક લાવીએ. (ઊંઘિયા માટે)
બજારમાં જડુે અને _____ શાક લાવીે। (ઊંઘયા માટે)
- 2) આ _____ ભાવ કાટલો છે તે કહો. (મીઠાઈ)
આ _____ ભાવ કેટલો છે તે કહો। (મીઠાઈ)
- 3) તુલસીભાઈ _____ શાક આપો. (બાકી)
તુલસીભાઈ _____ શાક આપો। (બાકી)
- 4) બહેન _____ ભાજી ના જોઈએ? (મેથી)
બહેન _____ ભાજી ના જોડુે ? (મેથી)
- 5) ચાલો હવે _____ દુકાનમાં જઈએ. (મીઠાઈ)
ચાલો હવે _____ દુકાનમાં જડુે। (મીઠાઈ)

X ઉદાહરણો કે અનુસાર નીચે દિલે ગલે વાક્યો કો નિષેધાવાચક વનાડુલે ।

ઉદાહરણ:

1.	1)	આ દાદાજી છે.
આ દાદાજી છે ।	આ દાદાજી નથી.
આ દાદાજી નથી ।
	2)	મને મીઠો લીંબડો જોઈએ
મને મીઠો લીંબડો જોઈલે ।	મને મીઠો લીંબડો નથી જોઈતો.
મને મીઠો લીંબડો ન જોઈલે ।
	3)	પ્રકાશ અમદાવાદમાં છે.
પ્રકાશ અમદાવાદમાં છે ।	પ્રકાશ અમદાવાદમાં નથી.
પ્રકાશ અમદાવાદમાં નથી ।
2.	1)	આ સવિતા છે.	આ સવિતા છે ।
	2)	હું મીરાં છું.	હું મીરાં છું ।
	3)	મને મેથીની ભાજી જોઈએ.	મને મેથીની ભાજી જોઈલે ।
	4)	આ મીઠાઈની દુકાન છે.	આ મીઠાઈની દુકાન છે ।
	5)	દીપક વડોદરામાં છે.	દીપક વડોદરામાં છે ।

XI કોષ્ટકમેં દિલે ગલે હિંદી શબ્દો કે ગુજરાતી રૂપ દે કર વાક્ય પૂરે કીજિલે ।

- 1) મને કીલો કાંદા આપો. (દો)
મને કીલો કાંદા આપો । (દો)
- 2) પાપડીનો ભાવ રૂપિયે કીલો છે. (છહ)
પાપડીનો ભાવ રૂપિયે કીલો છે । (છહ)
- 3) તુલસીભાઈ મુજબ શાક આપો. (સૂચિ)
તુલસીમુર્ડી ભાજબ શાક આપો । (સૂચિ)
- 4) શાક અને મસાલો તો ખરો જ. (હરા)
શાક અને મસાલો તો ખરો જ । (હરા)
- 5) અભયની વર્ષગાંઠ માર્ચે છે. (બારહવી)
અભયની વર્ષગાંઠ માર્ચે છે । (બારહવી)
- 6) વટાણા રૂપિયે કીલો છે. (સોલહ)
વટાણા રૂપિયે કીલો છે । (સોલહ)
- 7) ઊંધિયા સાથે સેવ જોઈએ. (બારીક)
ઊંધિયા સાથે સેવ જોઈલે । (બારીક)
- 8) મેથીની એક રૂપિયે. (ગડ્ડી)
મેથીની અલેક રૂપિલે । (ગડ્ડી)

पढिए और समझिए

ઉજાણી

ચાલો જઈએ ઉજાણીએ. સવારે જઈએ અને સાંજે પાછાં આવીએ. નિશાળનાં બાળકો આવે ખુશ છે. આનંદ, રમત, નાસ્તો અને વાતો. મજા જ મજા. દરેકની પાસે એક થેલી છે. થેલીમાં થાળી, વાટકી, પ્યાલો અને ચમચી છે. હાથ રૂમાલ તો ખરો જ. સવારની હવામાં બાળકો પ્રફુલ્લ છે. રંગબેરંગી કપડામાં બાળકો શોભે છે. ભોજનમાં રસ, પૂરી અને પાત્રા છે. કાંદા અને ટામેટાંનું કચુંબર પણ છે. ખાઈએ, પીએ અને મોજ કરીએ. આજનો દિવસ પૂરો.

उजाणी

ચાલો જઈએ ઉજાણીએ। સવારે જઈએ અને સાંજે પાછાં આવીએ। નિશાળનાં બાલકો આજે ખુશ છે। આનંદ, રમત, નાસ્તો અને વાતો। મજા જ મજા। દરેકની પાસે એક થેલી છે। થેલીમાં થાળી, વાટકી, પ્યાલો અને ચમચી છે। હાથ રુમાલ તો ખરોજ। સવારની હવામાં બાલકો પ્રફુલ્લ છે। રંગબેરંગી કપડામાં બાલકો શોભે છે। ભોજનમાં રસ, પૂરી અને પાત્રા છે। કાંદા ટામેટાંનું કચુંબર પણ છે। ખાઈએ, પીએ અને મોજ કરીએ। આજનો દિવસ પૂરો।

शब्दार्थ

ગુજરાતી શબ્દ	देवनागरी	हिंदी अर्थ
ઉજાણી	उजाणी	वनभोज, पिकानिक
સવારે	सवारे	सुबह
સાંજે	સાંજે	शाम को
પાછાં	પાછાં	वापस, लौटना
ખુશ	ખુશ	खुश
રમત	રમત	खेल
વાતો	વાતો	बातें
પાસે	પાસે	पास/साथ
થેલી	થેલી	थैली
થાળી	થાળી	थाली
વાટકી	વાટકી	कटोरी
પ્યાલો	પ્યાલો	प्याला
ચમચી	ચમચી	छोटी चम्मच
હાથરૂમાલ	હાથરૂમાલ	हाथ में रखने का रुमाल
પ્રફુલ્લ	પ્રફુલ્લ	प्रफुल्ल/प्रसन्न
રંગબેરંગી	રંગબેરંગી	विविध रंग के
શોભે	શોભે	सुहाते

કપડાં	કપડાં	કપડે
રસ	રસ	રસ (આમકા રસ)
પાત્રા	પાત્રા	અરબી કે પત્તે સે બના એક વિશેષ પ્રકાર કા વ્યંચન
ડુંગળી/કાંદા	ડુંગળી/કાંદા	પ્યાજ
કચુંબર	કચુંબર	સલાદ
મોજ/મજા	મોજ/મજા	મોજ/મસ્તી/મજા
દિવસ	દિવસ	દિન

અભ્યાસ

I અનુચ્છેદ કે આધાર પર નીચે દિે ગળે પ્રશ્નોં કે ઉત્તર ઢીજિે ।

1. નિશાળમાં આજે શું છે?
નિશાલમાં આજે શું છે?
2. થેલીમાં શું શું છે?
થેલીમાં શું શું છે?
3. બાલકોનાં કપડાં કેવાં છે?
બાલકોનાં કપડાં કેવાં છે ।
4. બાલકો ક્યારે પાછાં આવે છે?
બાલકો ક્યારે પાછાં આવે છે?

II નીચે દિે ગળે ગુજરાતી શબ્દોં કે અર્થ કોષ્ઠક મેં દિે ગળે હિંદી શબ્દોં મેં સે ચુનિે ।

1. વાટકી.
વાટકી । (થાલી, પ્યાલી, કટોરી)
2. પાછા.
પાછા । (પીછે, વાપસ, પાંચ-છ)
3. રંગબેરંગી.
રંગબેરંગી । (ઢો રંગો કે, બિના રંગો કે, વિવિધ રંગો કે)
4. શોભે છે.
શોભે છે । (સુહાતે હેં, છોટા હે, સુંદર હે)

III હિંદી મેં અનુવાદ કીજિે ।

આજે મકરસંક્રાંતિ છે. આજે અમારા ઘરે ઊંધિયું અને પૂરી બનાવી છે. રતાળુ, બટાકા, ટામેટાં, રીંગણ, પાપડી, વટાણા, શક્કરિયા વગેરે શાકભાજીથી ઊંધિયું બને છે. તેમાં કોથમીર, લીલાં મરચાં, આદુ અને મીઠો લીમડો પણ જોઈએ. મકરસંક્રાંતિના દિવસે રંગબેરંગી પતંગોથી આકાશ શોભે છે. આકાશમાં રંગબેરંગી પતંગો જોવાની મજા આવે છે.

IV गुजराती में अनुवाद कीजिए।

गायत्री बाजार में सब्जी लेने जाती है। उसे आलू की सब्जी पसंद है। किशोर को आलू और बैंगनकी सब्जी पसंद है। उनको टमाटर और प्याज भी भोजन में चाहिए। सब्जी मंडी में और भी बहुत सब्जीयाँ आती हैं।

V खाने में आपकी पसंद-नापसंद के बारे में गुजराती में एक छोटासा अनुच्छेद लिखिए।

જોઈએ, પસંદ છે, કરીએ, જઈએ, ખાઈએ.

जोड़िए, पसंद छे, करीए, जड़िए, खईए - शब्दों का प्रयोग कीजिए।

टिप्पणियाँ

I इस पाठ में निम्न प्रकार के वाक्यों का प्रयोग हुआ है।

- 1) तमे तेने पूछो.
तमे तेने पूछो। आप उस से पूछिए।
- 2) ते मने कहे.
ते मने कहे। मुझे वह (बात) कहो।

उपर्युक्त वाक्यों में क्रियापद आज्ञार्थक रूप में ही हैं। इन का प्रयोग पहले पाठ में बताया गया है। ऐसे वाक्यों में 'तने'(तने) 'उस से', 'मने' (मने) 'मुझे' जैसे सर्वनामों के रूपों का प्रयोग भी हुआ है। 'ने' (ने) परसर्ग गुजराती में सहवाचक और कर्म कारक दोनों को दिखाता है।

- II હું પૂછું છું.
हूँ पूछूँ छुँ। मैं पूछती हूँ।
અમે જઈએ છીએ.
अमे जड़िए छीए। हम चलते हैं।

उपर्युक्त वाक्यों में क्रिया के वर्तमानकालिक रूप बताए गए हैं। विभिन्न सर्वनामों के साथ वर्तमानकालिक रूप निम्न प्रकार के होते हैं।

क्रिया - લાવ (लाव) 'ला'

एकवचन

बहुवचन

उत्तम पुरुष
હું શાક લાવું છું.
हूँ शाक लावुं छुं।
मैं सब्जी लाता/लाती हूँ।

अमे शाक लावीअे छीअे.
अमे शाक लावीअे छीए।
हम सब्जी लाते/लाती हैं।

मध्यम पुरुष	તું શાક લાવે છે. તું શાક લાવે છે। તુ સબ્જી લાતા/લાતી है।	તમે શાક લાવો છો. તમે શાક લાવો છો। તુમ સબ્જી લાતે/લાતી હો।
અન્ય પુરુષ	તે શાક લાવે છે. તે શાક લાવે છે। વહ સબ્જી લાતા/લાતી है।	તેઓ શાક લાવે છે. તેઓ શાક લાવે છે। વે સબ્જી લાતે હૈં/લાતી है।

गुजराती में मूल क्रियाओं के साथ 'ઉ' (उ) , 'ઈએ' (ईए), 'ઓ'(ओ), 'એ' (अ), तथा 'છે'(छे) क्रिया के रूप जोड़ने से वर्तमानकालिक क्रियारूप बनते हैं।

- III
1)	તને શું શું જોઈએ છે?
તને શું શું જોઈએ છે?	તુझे (तुझको) क्या क्या चाहिए?
2)	મને લીલો મસાલો જોઈએ છે.
મને લીલો મસાલો જોઈએ છે।	मुझे (मुझ को) हरा मसाला चाहिए।
3)	મને મેથીની ભાજી ના જોઈએ.
મને મેથીની ભાજી ના જોઈએ।	मुझे मेथी की सब्जी नहीं चाहिए।

उपर्युक्त वाक्य हिंदी के 'चाहिए' वाले वाक्यों के समान हैं। लेकिन गुजराती में 'જોઈએ' 'જોઈએ' के साथ 'છે' (छे) क्रियाका प्रयोग भी कभी-कभी होता है। दोनों रूपों में वक्ता की इच्छा प्रकट होती है।

- IV
1)	આપણે ઊંધિયાનું શાક લાવીએ.
આપણે ઊંધિયાનું શાક લાવીએ।	हम उँधिया की सब्जी लाएँ।
2)	આજે શાક બજારમાં જઈએ.
આજે શાકબજારમાં જઈએ।	आज सब्जी बाजार में जाएँ।

'લાવીએ' (लावीए) 'જઈએ' (जईए) जैसे वाक्यों के क्रिया रूप भी एक प्रकार के इच्छार्थक रूप होते हैं। ऐसे वाक्यों में वक्ता और श्रोता दोनों मिलकर एक क्रिया करने का प्रस्ताव वक्ता करता है। इच्छार्थक रूप मूल क्रियाओं से 'ઈએ' (ईए) जोड़ने से बनते हैं।

- V
1)	શાકનો ભાવ પણ કહો.
શાકનો ભાવ પણ કહો।	सब्जी का भाव भी बताइए।
2)	અભયની વર્ષગાંઠ છે.
અભયની વર્ષગાંઠ છે।	अभय की सालगिरह है।
3)	આ કવિતાનાં બાપુજી છે.
આ કવિતાનાં બાપુજી છે।	ये कविता के पिताजी हैं।
4)	ઊંધિયાનું શાક લાવીએ.
ઊંધિયાનું શાક લાવીએ।	ऊँधिए की सब्जी लाएँ।

उपर्युक्त वाक्यों में गुजराती के संबंध कारक दिखाने वाले परसर्ग 'नो' (नो), 'नी' (नी), 'नुं' (नुं), 'नू' (नू) का प्रयोग हुआ है। 'नू' (नू) (पु.ए.व.) 'नी' (नी) (स्त्री.ए.व.), 'नुं' (नुं) (नपु.ए.व) तथा 'नू' (नू) (पु./स्त्री/नपु.एक/बहु.वचन) संबंधवाचक परसर्ग हैं। 'नू' (नू) आदरसूचक भी है। इन उदाहरणों से स्पष्ट है कि गुजराती में लिंग तीन प्रकार के हैं - पुल्लिंग, स्त्रीलिंग और नपुंसकलिंग।

6. 1. आवतीकाले अभयनी वर्षगांठ छे. कल अभय की सालगिरह है।
आवतीकाले अभयनी वर्षगांठ छे।
2. काले तारी वर्षगांठ छे. कल तेरी सालगिरह है।
काले तारी वर्षगांठ छे।
3. आज आपणे शाक लावीअे. आज हम सब्जी लाएँ।
आजे आपणे शाक लावीए।

देखिए कि गुजराती में समय बताने के लिए समय का बोध करानेवाले शब्दों के साथ 'अे' (ए) का प्रयोग होता है।

VI गुजराती के संख्यावाचक तथा क्रमवाचक शब्द इस प्रकार से हैं।

1)	એક	अेक	एक	પહેલો	पहेलो	पहला
2)	બે	बे	दो	બીજો	बीजो	दूसरा
3)	ત્રણ	त्रण	तीन	ત્રીજો	त्रीजो	तीसरा
4)	ચાર	चार	चार	ચોથો	चोथो	चौथा
5)	પાંચ	पाँच	पाँच	પાંચમો	पाँचमो	पाँचवाँ
6)	છ	छ	छह	છછો	छछो	छठा
7)	સાત	सात	सात	સાતમો	सातमो	सातवाँ
8)	આઠ	आठ	आठ	આઠમો	आठमो	आठवाँ
9)	નવ	नव	नौ	નવમો	नवमो	नववाँ
10)	દસ	दस	दस	દસમો	दसमो	दसवाँ
11)	અગિયાર	अगियार	ग्यारह	અગ્યારમો	अग्यारमो	ग्यारहवाँ
12)	બાર	बार	बारह	બારમો	बारमो	बारहवाँ
13)	તેર	तेर	तेरह	તેરમો	तेरमो	तेरहवाँ
14)	ચૌદ	चौद	चौदह	ચૌદમો	चौदमो	चौदहवाँ
15)	પંદર	पंदर	पंद्रह	પંદરમો	पंदरमो	पंद्रहवाँ
16)	સોળ	सोळ	सोलह	સોળમો	सोळमो	सोलहवाँ

VII घ्यान दें कि गुजराती में दो शब्दों या दो वाक्यों को जोड़ने के लिए 'अने' (अने) का प्रयोग होता है।

- 1) पूरी अने मीठाई तो जोईए ज। पूड़ी और मिठाई तो चाहिए ही।
पूरी अने मीठाई तो जोईए ज।
- 2) लीलो मसालो अने झीणी सेव तो जोईए ज। हरा मसाला और बारीक सेव तो चाहिए ही।
लीलो मसालो अने झीणी सेव तो जोईए जा।
- 3) आवे आपणे शाकबजारमां जईए छीए अने उंछिया माटेनुं शाक लावीए छीए। आज हम सब्जी मंडी में चलते हैं और ऊंछिया के लिए सब्जी लाते हैं।
आजे आपणे शाळ बजारमां जईए छीए अने ऊँछिया मोटनुं शाक लावीए छीए।
- 4) तुलसीभाई, लो आ यादी अने ते मुजब वस्तुओ आपो। तुलसीभाई, यह लीजिए सूची और इस के अनुसार चीजें दीजिए।
तुलसीभाई लो आ यादी अने ते मुजब वस्तुओ आपो।